

Pred volitvami

Samo še nekaj dni manjka do uprav-
nih volitev v nedeljo, 12., in v ponedeljek,
13. t.m. V predzadnji številki našega lista
smo poudarili, da so letošnje majske volit-
ve velikega pomena za slovensko narodno
manjšino v Italiji, kar moramo danes le
potrditi. Na izid teh volitev bodo pozorni
tako pri nas, v deželi Furlaniji - Julijski
krajini, kot v Rimu, kjer se bo po volilni
preizkušnji nadaljevala razprava o naši za-
konski zaščiti, se pravi zaščiti naših temelj-
nih manjšinskih pravic. Že za prihod-
nji teden so namreč predvidene avdicije
pred pristojno senatno komisijo, kar po-
meni, da bo komisija poslušala izvajanja
predstavnikov organizacij in ustanov iz naših
krajev, ki želijo povedati svoje mne-
nje o manjšinski zaščiti.

Na Tržaškem in Goriškem bodo prihod-
njo nedeljo le občinske volitve — na Tr-
žaškem samo v petih okoliških občinah:
Milje, Dolina, Repentabor, Zgonik in De-
vin-Nabrežina. Na Goriškem bodo upravne
volitve v domala vseh občinah, z goriško
vred. V videmski in pordenonski pokraj-
ini bodo poleg občinskih tudi pokrajinske
volitve, kar pomeni, da bosta v nedeljo in
ponedeljek izvoljena nova pokrajinska sveta
v Vidmu in Pordenonu.

Za glasove slovenskih volivcev in vo-
livk se tokrat poteguje večje število ita-
lijanskih vsedržavnih strank kot na zad-
njih upravnih volitvah. To je med drugim
razvidno iz stanja v tistih občinah, kjer je
v veljavi večinski volilni sistem (Zgonik
in Repentabor na Tržaškem, Doberdob,
Sovodnje, Števerjan na Goriškem). V teh
občinah so prisotne kandidatne liste neka-
terih vsedržavnih italijanskih strank, ki
očitno skušajo rahljati politično prisotnost
slovenske narodne manjšine, da ne ome-
njamo misovske liste, ki predstavlja že pravo
izzivanje, česar voditelji te politične
skupine niti ne skrivajo.

Jasno je, da slovenski volivci in voliv-
ke ne bodo šli na limanice in ne bodo da-
jali svojih glasov listam, od katerih nima-
jo kaj pričakovati, saj bi s svojim g'la-
som tem listam le podprli svoje nasprot-
nike.

Naš list se je v preteklosti zavzemal in
se tudi zdaj zavzema za čimvečjo enot-
nost naše manjšine, kar naj pride do iz-
raza tudi in predvsem na politični in u-
pravni ravni. V tem pogledu je slovenska
narodna skupnost naredila mnogo korakov
naprej, saj je bila na primer že dosežena
akcijska enotnost, katere najzgovornejši
izraz je enotna slovenska delegacija.

Mislimo, da mora tudi na sedanjih maj-
skih upravnih volitvah priti med našo
nadaljevanje na 3. strani ■

Deželni tajnik Ssk A. Bratuž na proslavi v Mavhinjah

»Letošnje upravne volitve naj bodo naš življenjski izpit«

Objavljamo govor deželnega tajnika Bra-
tuža na proslavi ob 40-letnici osvoboditve
v Mavhinjah, 28.4.1985. (Ured.)

Današnji dan smo se zbrali tu v Mavhinjah —
sredi našega Krasa in ob robu našega Jadrana,
idealni točki med Goriško in Tržaško — z na-
menom, da skupno obhajamo lep in pomenljiv
jubilej — deset let deželne Slovenske skupnosti
v Furlaniji-Julijski krajini. Ob tej obletnici že-
limo spomniti predvsem na začetke našega skup-
nega dela od leta 1975 dalje, obenem pa spom-
niti na tiste idealne smernice, ki so takrat botro-
vale — in so še vedno veljavne — našemu poli-
tičnemu delovanju.

Jasno je, da je naša misel danes uprta v še
druge važne jubileje. Predvsem 40-letnice osvo-
boditve, ki nam pomeni srčiko našega vsakda-
njega dejanja in na vrednotah katere slonijo vsi
naši osnovni temelji: svoboda, demokracija, plu-
ralizem, samostojnost. Zato se tu hvaležno kla-
njamo vsem onim, ki so s svojim življenjem po-
gumno izbojevali vse to in nam zaupali v var-
stvo to svetlo in bogato dediščino. Če smo danes
tu prisotni kot slovenska stranka, če lahko
danes to manifestiramo in idejo politične samo-
stojnosti manjšine širimo in gojimo, je to pred-
vsem njih zaslug! Zato lahko s tega mesta še
enkrat kličemo vsem našim žrtvam, ki so nam
v težkih časih boja in odpora kovali lepši in
boljši jutri samo — slava!

Med obletnicami ne moremo tudi mimo po-
membne desetletnice osimskih sporazumov, ki sta
jih jeseni leta 1975 podpisali Italija in Jugosla-
vija. S tem političnim in še najprej diplomat-

skim dokumentom je bila dokončno priznana se-
danja državna meja, kar smo mi že takrat iskren-
no pozdravili. V tem sporazumu pa je tudi ob-
veza obeh držav do manjšinske zaščite (člen 8),
ki nam danes, poleg ustavnih načel in določil
deželnega statuta, pomeni mednarodno obvezo in
oprijem. In če se tu navežemo na vse politično
delo naše stranke v boju za dosego zakonske za-
ščite, ki je prav v teh časih predmet parlamen-
tarnih in vladnih razgovorov in pobud, potem
moramo dodati, da v duhu te važne in za vse
Slovence v Italiji pomenljive obletnice ponovno
apeliramo na vse pristojne forume — vlado, par-
lament, obe državi-podpisnici, vso demokratično
javnost — da se res ta že skoraj 40 let pričako-
vana zakonska zaščita udejanji in »meso postane«,
da zaobjame vse Slovence v naši deželi
(Trst, Gorica, Videm) brez kakršnekoli diskrimi-
nacije in da v resnici odgovor na vsa upraviče-
na pričakovanja celotne slovenske manjšine v
Italiji.

Zato pričakujemo, da bo minister za dežele
Vizzini, ki je v vladi pooblaščen za izdelavo za-
devnega zakonskega osnutka, kmalu spet zasli-
šal, kot je že obljubil, slovenske predstavnike
in se z njimi pogovoril o vsebini vladnega os-
nutka.

Oglejmo si sedaj nastanek in razvoj deželne
SSk. V maju leta 1975 smo si na prvem deželnem
kongresu v Devinu izoblikovali temelje naše de-
želne organizacijske povezave. Tako si je SSK
dala deželni okvir in je poleg Tržaške in Gori-
ške začela tudi z zametki v videmski pokrajini.

dalje na 2. strani ■

Manjšinski kongres v Ženevi

V Mednarodnem kongresnem centru
v Ženevi v Švici bo od 16. do 18. maja ve-
lik evropski manjšinski kongres. Zanj so
dale pobudo tri manjšinske organizacije.
Gre za Federalistično unijo evropskih na-
rodnostnih skupnosti in za Mednarodno
združenje za zaščito ogroženih jezikov in
kultur, torej za manjšinski zvezi, in za
mednarodni študijski zavod o manjšinskem
pravu in regionalizmu INTEREG.

Vse tri organizacije so se odločile, da
ponovno priključijo v življenje znamenite
»manjšinske kongrese«, ki jih je v obdobju
med obema vojnama vodil tržaški politi-
k dr. Josip Vilfan.

Na kongresu v Ženevi želijo predsta-
viti udeležencem predvsem listino s temeljnimi
načeli evropskega manjšinskega

prava, ki je sad dela strokovnjakov vseh
treh organizacij, ki so doslej le občasno so-
delovale.

O predvojnih manjšinskih kongresih bo
predaval avstrijski strokovnjak dr. Theo-
dor Veiter, medtem ko bo predsednik o-
menjene Federalistične zveze, celovški
ravnatelj dr. Reginald Vospornik poročal
o razvoju manjšinskega vprašanja v povoj-
ni Evropi.

Na kongresu bodo razpravljali tudi o
delu Evropskega sveta in Evropskega par-
lamenta ter Združenih narodov v obrambo
manjšin.

V častnem predsedstvu kongresa so
bivši avstrijski kancler Kreisky, italijan-
ski senator Petrilli, južnotirolski pokrajins-
ki predsednik Magnago in drugi.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 12. maja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Max 14«, fantastična zgodba v 5 delih (Maja Okorn), II. del; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 15.00-19.00 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditelj; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 13. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 9.00 Glasbeni mozaik; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja: Engelbert Humperdinck: Janko in Metka (prvo in drugo dejanje); 11.30 Beležka; 12.00 Smer: slovenske gore; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Deželni zbori na letošnji reviji »Primorska poje«; 13.40 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: »Ciciban, na dan na plani!«; 15.00 Iz šolskega sveta; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Ženski zbor »Collegium musicum« iz Beograda; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 14. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Med Brdi in Jadranom; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 S koncertnega in opernega repertoarja: Engelbert Humperdinck: Janko in Metka (3. dejanje); 11.30 Beležka; 12.00 Film-skemu ustvarjanju naproti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Raziskovalno delo: Dolina '84; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Ženski zbor »Collegium musicum« iz Beograda; 18.00 Veliki dramatik v radijskem mediju: Samuel Beckett: »Pepel«, radijska drama; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 15. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Gospodarska problematika; 8.40 Slovenske popevke; 9.00 Glasbeni mozaik; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Deželni zbori na letošnji reviji »Primorska poje«; 13.40 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Kocka na kocko; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Sopranistka Olga Gracelj, letošnja Prešernova nagrajenka; 18.00 Iz sence večnosti: »Neizmerljiva kozmična pokrajina Srečka Kosovela«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 16. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za 2. stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Komorni moški zbor iz Celja ter mešani zbor »Obala« iz Kopra; 18.00 Četrtekova srečanja: »Šivala je deklica zvezdo, oj, zvezdo rdečo ko kri...«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 17. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beležka; 12.00 Tostran in onstran sonca; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Madžarski zbor gimnazije »Imre Madách« iz Budimpešte; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 V svetu filma; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: Nabožna glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 18. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Violinist Dejan Bravničar v Gallusovi dvorani v Trstu; 11.05 Moški zbor »Igo Gruden« iz Nabržine; 11.30 Beležka; 12.00 »Glas od Rezijske«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Otroci umetnosti: »César Franck«; 16.00 Človek v sodobnem svetu; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Sklepana revija glasbenih šol Primorske; 18.00 Dramska vetrovnica: Luigi Pirandello: »Človek s cvetom v ustih«; 19.00 Radijski dnevnik.

Letošnje upravne volitve...

■ nadaljevanje s 1. strani

Dobili smo prvič skupno deželno vodstvo, izraz močne in trdne volje po delu v kar se da širokem okviru. Na tem prvem in obenem ustanovnem občnem zboru stranke sta postala prvi deželni predsednik Mirko Špacapan, prvi deželni tajnik pa Drago Štoka. Slednji je potem to odgovorno mesto obdržal vse do zadnjega deželnega kongresa na Opčinah. Njemu in vsem ostalim drugim našim političnim delavcem naj gre vsa zahvala SSK. Devin, Števerjan, Gorica, Opčine — naši deželni kongresi, to so zgodovinski naši mejniki, kjer si je SSK izpraševala vest in si obenem vedno začrtala nove smernice za bodoče.

Kaj je deželna Slovenska skupnost naredila v tem desetletju? Kaj namerava v bodoče? Delno smo na zastavljena vprašanja že odgovorili, oz. odgovorilo je celotno opravljeno delo naše stranke in njenih izvoljenih predstavnikov na vseh ravneh — od deželnega sveta F-JK do občinskih svetov in rajonskih konzult. Razumljivo je, da na tem mestu ne bomo podajali vseh posameznih podrobnosti oz. kronoloških beležk. Moramo pa vseeno narediti nekako moralno bilanco zastavljenih ciljev in opravljenega dela.

SSK je predvsem iskala čim večjo in enotno povezavo v sklopu dežele z namenom, da bi se Slovenci povsod in vedno bolj navduševali za idejo samostojnega nastopanja. Vse to je skušala vedno kar se da stvarno — vsaj v mejah možnosti — pokazati predvsem v volilnih nastopih. Vedno je predstavljala svoje liste za deželne volitve po vsem deželnem ozemlju, enako je tudi predložila lastne liste za parlamentarne volitve (z znakom lipove vejice, starodavnim slovenskim znakom — le enkrat skupno s Furlanskim gibanjem). Prav volilni nastopi so ponesli ime in vlogo slovenske stranke po vsej deželi F-JK in celo izven nje! Izvoljeni predstavnik SSK, deželni svetovalec D. Štoka je vsa leta vodil — in še vodi — stvarno in zavzeto politično smer v deželni zbornici, pred njim pa v prvi mandatni dobi deželni svetovalec Jože Škerk. Obema naša iskrena zahvala! Se posebej je sedaj važna vloga naše stranke, ko je SSK del deželne večine. Nimamo sicer odborniškega mesta, vseeno pa je vloga SSK v tej večini aktualna in pomembna, saj bi brez nje sploh v tem okviru ne bilo govora o slovenski problematiki! Nadalje se je SSK vedno borila za to, da se tudi znotraj slovenske manjšine odnosi kar se da izboljšajo in izravnajo, a vedno v duhu lastnih osnovnih načel. Smo za enotnost med Slovenci tudi na političnem področju (o tem je zgovorna priča sodelovanje Slovenske skupnosti v enotni slovenski delegaciji), a pričakujemo in zahtevamo, da tudi drugi spoštujejo našo avtonomijo oz. da ne težijo po lastnih včasih hegemonističnih vodilih.

V tem smislu je vsa desetletna politika deželne SSK tudi zagovarjala iskreno sodelovanje z odgovornimi političnimi silami matične domovine (zlasti naj opozorimo na redne stike z republiško SZDL Slovenije). To politiko — v duhu medsebojnega spoštovanja in enakopravnosti — bomo še nadalje vodili in zagovarjali! Slovenija in zvezna republika Jugoslavija imata namreč pravico in dolžnost zagovarjati življenjske interese vseh zamejskih Slovencev (v Italiji, Avstriji in na Madžarskem). In v tem duhu je lani naša delegacija, delegacija SSK obiskala Beograd in zvezno vlado, da opozori v prvi osebi na položaj Slovencev v Italiji in naš boj za dosego zakonske zaščite.

Ena izmed osnov političnega boja SSK pa je tudi manjšinsko sodelovanje, poleg tega ali v

tem pa še naša evropska naravnost. Lanske evropske volitve in uspeh skupne manjšinske liste je vse to le potrdil. Od vsega začetka smo videli prav v tem navezovanju stikov z nam sličnimi političnimi silami narodnih manjšin eno izmed prvenstvenih nalog — poleg seveda našega trajnega boja za slovensko zaščito — politične akcije SSK. In v tem smislu bomo tudi nadaljevali, od rednih stikov s koroškimi Slovenci do stalne manjšinske povezave v Italiji in Evropi!

Pred nami so majske volitve, mejnik, mimo katerega tu ne moremo in ne smemo. Spet je SSK postavila oz. vložila svoje kandidatne liste po vseh naših slovenskih občinah na Tržaškem in Goriškem; predložila jih je v večjih mestnih centrih (kot v Gorici) in v manjših, a pomembnih središčih. In o tem bo gotovo tukaj tekla beseda, saj je zlasti (na Tržaškem) prav občina Devina-Nabrežina, v kateri se odvija naša proslava, važna in zgovorna preizkušnja našega dela, našega boja in udejstvovanja. Letošnje upravne-občinske volitve naj bodo zlasti za Slovensko skupnost nova in potrebna verifikacija, naš življenjski izpit, s katerim se merijo naše moči in se razodeva vsa naša življenjska volja in sila naše stranke.

Gorica, Števerjan, Sovodnje, Doberdob — pa še Krmin na Goriškem, Devin-Nabrežina, Dolina, Zgonik, Repentabor pa še Milje na Tržaškem — vsi ti naj bodo res aktivni in pogumni pokazatelji naše politike in naše volje do samostojnega delovanja in udeležbe v javnih upravah.

Gotovi smo, da bodo tudi volivci prav tu, v devinsko-nabrežinski občini znali številno odgovoriti na vabilo kandidatov SSK za zaupanje in res močno podporo!

* * *

Ko danes slavimo naše skupne in velike obletnice dogodkov, ki so začrtali nove naloge in nove možnosti narodnega izživljanja primorskih Slovencev, si obljubimo, da bosta ta duh in ta poslanica naše še bližnje preteklosti ostala živa še naprej; da bo Slovenska skupnost vedno bolj in vedno učinkoviteje zaznala življenjski utrip celotne naše narodne skupnosti v zamejstvu; da bomo Slovenci res kmalu dočakali tisti dan, ki bo pomenil resnično priznanje s strani države vseh naših pravic; da bomo tako lahko ponosno šli naproti novim in svetlim obzorjem naše narodne biti za zmago pravice in enakopravnosti; za mirno in prijateljsko sožitje na tem delu naše zemlje, za nov in boljši jutri!

—O—

SMRT V HIMALAJI

Iz Ljubljane je prišla žalostna vest, da je 31-letni slovenski vrhunski alpinist Borut Bergant izgubil življenje v Himalaji. Bil je član 9. jugoslovanske himalajske odprave, ki je imela kot cilj še nezavzeti Jalung Kang.

Borut Bergant je s soplezalcem Tomom Česnom 22. aprila dosegel 8.505 metrov visoki vrh. Pri sestopu pa se je tragično ponesrečil.

Vodja odprave Tone Škarja je zaradi nesreče prekinil odpravo, katere člani se vračajo v dolino.

Rajni Bergant je veljal za enega najboljših slovenskih alpinistov. Med njegovimi 450 vzponi so tudi himalajske odprave na Everest, Lhotse in Anapurno.

Devet let po potresu

Na deveto obletnico strahotnega potresa, ki je 6. maja 1976 opustošil Furlanijo in Benečijo, so slovesno odprli novi poliambulatorij v Čenti. Poleg ambulant so v veliki zgradbi tudi uradi krajevne zdravstvene enote, tako da ima prebivalstvo iz Čente in okoliških občin, iz Terske in Karnajske doline na razpolago sodobno in priložno zdravstveno središče.

Na slovesnosti je med drugimi spregovoril bivši predsednik deželnega odbora Comelli, ki je poudaril simbolični pomen današnje slovesnosti. V teh letih je namreč obnova potresnega področja potekala pod geslom »obnova in razvoj«. Ne gre torej le za zidavo hiš in gospodarskih objektov, temveč za povezani gospodarski, družbeni in kulturni razvoj prizadetega prebivalstva.

Comelli je dejal, da lahko z zadovoljstvom ocenjujemo opravljeno delo in z upanjem zremo v prihodnost.

Spomnil se je vseh, ki so izgubili življenje pred devetimi leti. Poklonil se je tudi spominu tragično preminulega državnika Alda Mora, ki je bil v času potresa vladni predsednik.

Na pokopališčih, v cerkvah in v občinskih dvoranah na novo zgrajenih vasi so bile spominske svečanosti. Potres maja '76 je namreč terjal življenja 982 ljudi, ranjenecv pa je bilo 2.917.

Obnovitvena dela so v 90-odstotni meri dovršena. Od skupnih 18.000 porušenih hiš so jih na novo zgradili 16.000. Po besedah predsednika deželnega odbora Biasuttija bi potrebovali še za zadnji del obnove kakih 600 milijard lir.

V Majanu so podelili nekdanjemu predsedniku deželnega odbora Comelliju, ki se ga drži oznaka »predsednik popotesne obnove«, posebno priznanje. Priznanje so podelili tudi amerškemu konzulu v Trstu Golinu.

V obnovljeni cerkvi v Huminu je bila verska svečanost. V tem mestecu je potres terjal kar 400 žrtev.

Zaposlitev in razvoj v Furlaniji - Julijski krajini

Za zaposlitev in razvoj Furlanije - Julijske krajine. Pod tem geslom je bilo prejšnji teden v kongresni dvorani tržaškega velesojma zborovanje, katero je organizirala sindikalna zveza CGIL. Zborovanje je odprl pomočnik deželnega glavnega tajnika Milocco in temeljno predavanje je podal deželni glavni tajnik Padovan. Oba sta izjavila, da bi morali biti stavljeni predlogi za zaposlitev in razvoj vseh treh sindikalnih zvez CGIL, CISL in UIL, a zaradi trenutnega preloma med njimi gre le za predlog CGIL-a.

Večkrat je bilo na zborovanju omenjeno kočljivo vprašanje referendum o draginjskih dokladah, ki bi moral biti po upravnih volitvah. Milocco je izrekel mnenje, da je referendum še vedno mogoče preprečiti, vendar pa morajo delavci glasovati, če do referenduma pride.

Padovan je obravnaval sedanji gospodarski položaj v Italiji in zlasti v Furlaniji - Julijski krajini. Ostro je polemiziral z industrijci in deželnim odborom, zlasti s predsednikom Biasuttijem. Naprtil jim je veliko odgovornosti za sedanjo gospodarsko krizo.

Sledila je večurna debata, v katero je mogel končno poseči tudi deželni odbornik za delo Brancati. Odgovarjal je na kritike ter je spomnil, da je pristojna deželna komisija pred kratkim odobrila nov zakon za zaposlitev. Deželni svet bo ta zakon, ki predvideva nakazila za 45 milijard lir, potrdil sredi maja.

Brancati je govoril tudi o tako imenovani delovni agenciji, v kateri naj bi načrtovali zaposlitev in nakazovali zadevni denar sindikati, delodajalci in deželna uprava.

Zaključke razvnete debate je zelo umirjeno povzel pomočnik vsedravnega tajnika CGIL-a Del Turco.

Dejal je, da je med razpravo v govorih raznih delegatov opazil različno stvarnost v štirih pokrajinah Furlanije - Julijske krajine. Potrebna je enotnost, ki lahko premaga razlike.

Deželno vodstvo CGIL bo iznešene predloge preučilo na prihodnjih sejah.

Popoldne je bila na zborovanju okrogla miza,

pri kateri so sodelovali sindikalisti ter strokovnjaki industrijskega in pravnega sektorja.

Sindikalist Gialuz se je pridružil besedam Del Turca, da referendum pogojuje ozračje, v katerem zdaj delujejo sindikati. Del Turco je namreč opozoril, da je zaradi referenduma zaskrbljen, ker dela težave vsem od strank do sindikatov. Oporekal je strankam pravico, da zbirajo podpise za referendum. Sindikati bodo imeli od referenduma samo izgubo. Kljub vsemu pa je Del Turco izrekel upanje, da se utegne položaj po upravnih volitvah 12. maja spremeniti ter lahko pride do sporazuma za preklic referenduma.

Pri okrogli mizi so še sodelovali vseučiliški profesor iz Pavie ter svetovalec ministrstva za delo Treu, deželni predsednik za ACLI-ENAIIP Tesini, funkcionar deželnega odborništva za industrijo Nilia, ravnatelj združenja industrijcev v Vidmu Del Piero ter deželni ravnatelj za IRES-CGIL Tranquilli.

Poglobili so vprašanje, kako spremeniti gospodarski razvoj v ustvarjanje novih delovnih mest. Globoka strokovna izvajanja je imel zlasti prof. Treu. Poudaril je, da so za povečanje zaposlitve potrebne enotne akcije sindikatov, delodajalcev in javne uprave. Pri tem gre tako za kvantiteto kot za kvaliteto. Najprej je treba začrtati bistvene gospodarske cilje, nato izbrati učinkovita sredstva in končno uvesti sistem participacije delavcev, ki bi bili povezani z delodajalci in javno upravo — kot rečeno — v tako imenovani delovni agenciji.

—o—

Pred volitvami

■ nadaljevanje s 1. strani

manjšino predvsem do izraza volja po nadaljnji krepitvi akcijske enotnosti, ker je to ne samo prvi pogoj za uspeh naših trenutnih temeljnih prizadevanj — zagotovitev glavnih manjšinskih pravic — temveč tudi važen korak na poti do politične enotnosti navzven, ki je in ostane osnovna politična platforma vsake narodne manjšine in torej tudi slovenske manjšine v Italiji. To je namreč po našem globokem prepričanju tista oblika politične organizacije, ki edina omogoča manjšini, da postane subjekt dogajanja in da se izogne vsakršni prikriti ali odkriti obliki manipulacije, se pravi izkoriščanja v namene, ki nimajo nič skupnega z interesi manjšine

Da se še dalje okrepi ta osnovna politična smernica, smo našim ljudem priporočali in tudi danes priporočamo, naj glasujejo za liste Slovenske skupnosti povsod tam, kjer so prisotne, drugod pa po pamesti in vesti.

—o—

SOVJETSKO ODLIKOVANJE ZA PERTINIJA

Prezidij vrhovnega sovjeta Zveze sovjetskih socialističnih republik je podelil ob 40-letnici zmage nad nacisti visoko odlikovanje predsedniku italijanske republike Alessandru Pertiniju. Italijanski državni poglavar je to odlikovanje prejel zaradi svojega osebnega doprinosa v protifašističnem boju.

Vrhunsko zasedanje v Bonnu

Enajsti vrhunski sestanek sedmih najrazvitejših držav Zahoda se je v Bonnu končal z odobritvijo izjave o skupnih obveznostih in o obveznostih posameznih vlad, da bi lahko zagotovili boljšo gospodarsko rast in večjo zaposlitev.

Listina v uvodnem delu zatrjuje, da so se svetovne gospodarske razmere izboljšale v primerjavi s sliko, ki so jo zabeležili lani na 10. vrhunskem sestanku v Londonu. Napredek so zabeležili predvsem zaradi nazadovanja inflacije. Problem velike zadolženosti tretjega sveta še ni bil rešen, vendar so se ga lotevali prožneje in učinkoviteje. Cilji, ki jih bodo morali v bodoče doseči, so takole označeni. Okrepiti bo treba gospodarstva sedmerice, povečati možnosti zaposlitve, zmanjšati družbene razlike, popraviti gospodarska neravnovesja, zaustaviti protekcionizem in izboljšati stabilnost svetovnega monetarnega sistema. Sedmerica vsekakor potrjuje veljavnost obveznosti o sodelovanju z nerazvitimi državami in potrebo, da posvetijo posamez-

ne vlade posebno pozornost vprašanju varstva okolja.

Prednostni cilji posameznih vlad so takole označeni: Združene države bodo skušale takoj in krepko zmanjšati javne izdatke, da bi zmanjšale proračunski primanjkljaj. Francija bo posvetila pozornost zlasti boju proti inflaciji in brezposelnosti ter zmanjšanju družbenih razlik. Velika Britanija bo usmerila svoja prizadevanja v brzdanje inflacije, krčenje javnih izdatkov in razvijanje malih in srednjevelikih industrijskih podjetij. Zvezna Nemčija bo skušala zmanjšati nezaposlenost in javne posege v gospodarstvo ter proračunski primanjkljaj. Kar se Italije tiče, bo prednost veljala predvsem brzdanju inflacije in javnega primanjkljaja ob istočasni prizadevanjih za gospodarsko rast in naložbe. Krepili bodo predvsem mala in srednje velika industrijska podjetja.

Za reševanje finančnih in gospodarskih težav nerazvitega sveta je po mnenju sed-

dalje na 8. strani ■

KANDIDATI SLOVENSKE SKUPNOSTI ZA OBČINO DEVIN-NABREŽINA

1. Brezigar Bojan, časninar
2. Antonič Ivan, kmetovalec
3. Breclj Martin, časninar
4. Gruden Leonida, učiteljica
5. Kralj Ivo, delovodja
6. Leghissa Igo, uradnik
7. Pacor por. Sedmach Adele, gospodinja
8. Pahor Fabio, višješolec
9. Pahor Mirko, delavec
10. Pahor Maurizio, univ. študent
11. Pertot Vojko, delovodja
12. Pertot Niko, višješolec
13. Radovič Mirko, kmetovalec
14. Semez Mario, upokojenec
15. Stubelj Jurij, delavec
16. Švara Slavko, delavec
17. Semec por. Šuligoj Darinka, gospodinja
18. Tavčar Marko, univ. študent
19. Terčon Ivan, trgovec
20. Terčon por. Brezigar Marinka, profesorica

KANDIDATI SLOVENSKE SKUPNOSTI ZA OBČINO DOLINA

1. Mahnič Sergij, nameščeneec
2. Tul Alojz, profesor
3. Gombač Boris, uradnik
4. Slavec Branko, delavec
5. Petaros Glavko, uradnik
6. Giorgi Zorko, delavec
7. Zahar Mario, upokojenec
8. Corbatti Stojan, učitelj
9. Rehar Adriano, nameščeneec
10. Sedmak Zmaga, frizerka
11. Vodopivec Ludvik, delavec
12. Zahar Stevo, delavec
13. Smotlak Andrej, delavec
14. Kocjančič Danilo, delavec
15. Štrajn Pepi, trgovec
16. Kocjančič Valentin, kmetovalec
17. Terčič por. Zafran Darinka, učiteljica
18. Vodopivec Srečko, delavec
19. Tul Damjan, delavec
20. Curman Mirko, delavec

KANDIDATI SLOVENSKE SKUPNOSTI ZA OBČINO ZGONIK

1. Rupel Albin, geometer
2. Briščak Miroslav, delavec
3. Emili Bruno, delavec
4. Gruden Srečko, tiskar
5. Kocman Janko, delavec
6. Milič Andrej, kmetijski tehnik
7. Milič Mario, delavec
8. Škerlj Just, delavec
9. Skupek Zdravko, računovodja
10. Štolfa Srečko, kmetovalec
11. Živec Boris, delavec
12. Živec Teodor, uradnik

KANDIDATI SLOVENSKE SKUPNOSTI ZA OBČINO REPENTABOR

1. Guštin Emil, nameščeneec
2. Guštin Edi, mehanik
3. Milič Alojz, upokojenec
4. Bertolino Bruno, delavec
5. Čok Boris, univ. študent
6. Bizjak por. Černuta Marija, gospodinja
7. Guštin por. Bertolino Milena, gospodinja
8. Milič Francko, delavec
9. Roth por. Pahor Licinia, profesorica
10. Škabar Karlo, obrtnik
11. Pisani Franko, univ. profesor
12. Kovalič Roman, bolničar

Tradicionalni spomladanski izlet Ssk: tokrat na Brione

V nedeljo, 5. t.m., je devinsko nabrežinska sekcija Ssk organizirala avtobusni izlet na Brione. Popolnoma zaseden avtobus je v zgodnjih jutranjih urah odpeljal z nabrežinskega trga in je bilo vzdušje med udeleženci kljub slabemu vremenu veselo, saj so izleti Ssk znani kot dobro organizirani in zanimivi. Po nekoliko pustolovski vožnji (dež, slaba cesta, zaprta zaradi prometne nesreče in torej za skoro uro podaljšana pot), smo se v Fažani vkrcali na ladjico, ki nas je popeljala na Brione. Tam nas je poleg prijazne vodičke čakalo tudi sonce, ki je najprej plaho pokukalo izza oblakov in v kratkem potrdilo sloves brionske klime. Ob prijetnem vremenu smo si ogledali zanimivosti teh otokov: zoo safari z živalmi vsega sveta, ki živijo prosto, rimske izkapanine, rezidence uglednih gostov, etnografski muzej in druge spomenike, med katerimi je brez dvoma najbolj znan

Kochov spomenik z začetka tega stoletja, ki so mu ga postavili v zahvalo, ker je rešil otoke malarije. To je bila pobuda avstrijskega mogotca Kuppelwiesserja, ki je konec 19. stoletja kupil ves arhipelag in ga po bonifikaciji spremenil v svetovno znano letovišče. Po drugi svetovni vojni so otoki postali rezidenca predsednika Tita, kjer je sprejemal ugledne goste in vodil tudi zelo važne mednarodne razgovore. Naj omenimo le podpis ustanovne listine neuvrščenih držav med Nehrujem, Naserjem in Titom. Po ogledu nas je čakalo bogato kosilo v hotelu Neptun, kjer smo lahko sami preverili odlično kvaliteto domačih rib ob odlični postrežbi. Po postanku v Rovinj smo se polni lepih vtisov vrnili domov, prepričani da bo devinsko nabrežinska sekcija nadaljevala s tradicijo prirejanja takih izletov.

n k

Osrednja proslava ob 40-letnici osvoboditve v Kulturnem domu v Trstu

Osrednja proslava, ki so jo priredili v počastitev 40-letnice osvoboditve v nedeljo, 5. maja, v Kulturnem domu v Trstu, je privabila veliko množico, ki je do zadnjega kotička napolnila veliko dvorano.

Skupno igranje petih godb je primerno otvorilo slovesnost. Uvodni pozdrav je imel Miran Košuta, ki je opozoril na veljavnost tistih vrednot, za katere so se navduševali borci izpred 40 let. Na proslavi, ki je bila strogo dvojezična, je nato nastopil zbor »Fratellanza« z Reke, ki je pel v italijanščini, slovenščini in hrvaščini.

V osrednjem delu proslave sta govorila član vodstva VZPI - ANPI Luciano Bollis in tržaški likovni umetnik Klavdij Palčič.

Govorom pa je sledil nastop Partizanskega zbora »P. Tomažič«, ki ga vodi Oskar

Kjuđer. Zapel je vrsto partizanskih pesmi. Ob zaključku pa so nastopile še združene godbe na pihala, ki so zaigrale Pomikalovo skladbo »Narodni heroj« in Lorbekovo »Na juriš«.

Tema vseh govorov in pozdravnih besed na proslavi je bila zvestoba vrednotam, kot so mir, pravičnost in svoboda. Besede, ki naj bi imele določen pomen in naj bi v ljudeh tudi ob podobnih slovesnostih, kot je bilo nedeljsko slavlje, vzbujale pozitivne misli in dejanja v znamenju miru in sprave. Prav bi zato bilo, da bi skušali tudi konkretizirati te lepe besede, kajti če ni miru, čuta pravičnosti in svobodoželjnosti v srcih in dejanjih ljudi, so lepe misli, ki jih govorniki izrekajo na slavnih, le prazne besede, teh pa ne potrebuje nihče.

Lepo uspela Majenca v Dolini

Vsakoletna Majenca v Dolini je tudi tokrat doživela lep uspeh. Čeprav je bilo vreme nekoliko mrzlo, so organizatorji bili vseeno zadovoljni, saj se je zbralo veliko ljudi. Te je pregnal šele dež, ki je začel padati nekaj pred polnočjo.

Uradni začetek Majence je bil že v noči med soboto, 4., in nedeljo, 5. maja, ko so dolinski fantje v dežju in mrazu postavili letošnji mlaj. V nedeljo je bilo lepo vreme, tako da se je že v popoldanskih urah zbrala v Dolini številna množica, ki je sledila bogatemu kulturnemu sporedu. Za uvod je zaigral dolinski pihalni orkester Breg, sledil pa je nastop folklorne skupine »Emona« iz Ljubljane, ki je prikazala vrsto ljudskih plesov raznih narodov Jugoslavije.

Najbolj praznično je seveda bilo, ko so na Gorico prišli v spremstvu predsednika Majence Robija Slavca in predstavnice

dekliške Franke Žerjal letošnji parterji in parterce. Po starodavnem obredu so jih sprejeli v fantovsko in dekliško, sledil pa je ples.

Letošnja Majenca, ki se je začela z dežjem, se je tudi končala v slabem vremenu. Pri podiranju mlaja v torek zvečer je bilo tudi precej mrzlo in mokro. Ko je bil mlaj na tleh, je bilo na vrsti že tradicionalno pobiranje pomaranč in limon, ki so jih bili privezali na češnjo. Dolinski otroci so, kot vedno, zelo marljivo opravili to svojo službo, sledila pa je še dražba »lanttjene«, s čimer nekoliko zaokrožijo dobiček fantovske.

Že uvodoma smo rekli, da je letošnja Majenca lepo uspela, pri tem pa je treba čestitati dolinskim fantom in dekletom, da se tako zvesto držijo tega starodavnega in zanimivega običaja, kar kaže na njihovo visoko zavest o pomenu podobnih pobud.

OPČINE SO POČASTILE OSVOBODITEV

Pred štiridesetimi leti so bili na Opčinah zadnji, a zato zelo hudi boji v zaključnih vojaških akcijah zadnje svetovne vojne. V teh dneh, in sicer v soboto, 4. maja, zvečer pa so se na Opčinah s posebno proslavo spomnili 40-letnice osvoboditve.

Proslava je bila pred spomenikom padlim na Opčinah. Po polaganju vencev je imel priložnostni govor Drago Gorup, ki se je spomnil ne samo vseh borcev, ki so padli, ampak tudi vseh onih, ki so pod fašizmom trpeli ali bili ob življenju.

Ob tej priložnosti so člani KD Tabor pripravili bogat kulturni program. Dramska skupina je recitirala lepljenko Draga Gorupa, ki so ji dali naslov »Ni ga drobca slovenske prsti, kjer naša ni tekla kri«. Med recitiranjem pa so nastopili še harmonikarski ansambel Glasbene matice in openska ženski in moški pevski zbor, ki ju vodi Sveto Grgič.

V ZGONIKU SO KONČALI PROSLAVE OB 40-LETNICI OSVOBODITVE

Tudi v zgoniški občini je 40-letnica osvoboditve bila priložnost, da so se domače kulturne in prosvetne komponente odločile za poživitev dejavnosti.

V nedeljo, 5. maja, je bil sklepni del teh pobud. Pripravljali odbor, ki so ga sestavljali: občinska uprava, borčevske organizacije, domača kulturna in športna društva in še slovenske in italijanske šole, so za to slovesnost pripravili bogat kulturni program, ki je sledil polaganju vencev k spomenikom in priložnostnim govorom. Pri njem so sodelovali moški zbor Rdeča zvezda in učenci osnovnih šol iz Saleža, Zgonika, Gabrovca, Briščikov in italijanske šole Comici, ki so sodelovali z recitacijami in petjem.

LEP USPEH

Ob »Dnevu Evrope« dijaki vseh šol pišejo ali rišejo na neko določeno temo, ki jo sporočijo šolske oblasti. Letošnja tema je bila v zvezi z mednarodnim letom glasbe. Dijaki višjih šol, ki so se odločili za pismeno nalogo, so morali pisati nalogo iz glasbene kulture.

Tej pobudi so se odzvali tudi dijaki naših višjih srednjih šol v Trstu. Med temi je dijakinja klasičnega liceja »France Prešeren« Erika Fornazarič dosegla lep uspeh. Naloga, v kateri je razvila namišljeni razgovor med glasbenikom, od katerih se eden ukvarja s klasično glasbo, drugi pa z moderno, je namreč bila izbrana na vsedržavni ravni za najboljšo. Kot nagrada za uspeh pa bo Erika preživela teden dni na Nizozemskem, v mestu Valkenburg, kjer se bodo srečali zmagovalci letošnjega natečaja, ki ga je Evropska gospodarska skupnost namenila praznovanju evropskega leta glasbe.

— □ —

PREDAVANJE

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAZENECV in Združenje MOST

vabita na predavanje TARASA KERMAUNERJA

»Kritično-ironična obravnava predvojnega naivnega revolucionarstva«

(ob knjigi V. Bartola Čudež na vasi)

v ponedeljek, 13. maja, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v Trstu, Donizettijeva ul. 3.

Kandidati in program Ssk na Goriškem

Pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti za Goriško Marjan Terpin je v soboto, 4. t.m., predstavil v konferenčni dvorani hotela Palace v Gorici kandidatne liste in program Slovenske skupnosti za upravne volitve, ki bodo v nedeljo, 12. maja.

Svoje kandidatne liste je Slovenska skupnost predložila v goriški občini, v Števerjanu, Sovodnjah in Doberdobo. Med kandidati za novi goriški občinski svet sta dosedanja izvoljena predstavnika, in sicer prof. Andrej Bratuž ter dr. Damjan Paulin, ki je bil v dosedanji mandatni dobi tudi občinski odbornik. V tej zvezi je tajnik Terpin dejal, da je lista kandidatov znatno pomlajena, kar ustreza temeljni strankini usmeritvi, da bi namreč v politično življenje stalno vstopali novi ljudje, zlasti mlajši. Tako najdemo med kandidati za novi goriški občinski svet tudi tajnika mladinske sekcije Slovenske skupnosti za Goriško, univ. študenta Renza Frandoliča. Strankin pokrajinski tajnik je glede občinskih volitev v Gorici dejal, kako si Slovenska skupnost prizadeva, da bi v novi občinski svet bili izvoljeni trije kandidati namesto dosedanjih dveh, kar je po njegovem izvedljivo, če bodo slovenski volivci in volivke pokazali nekaj več zaupanja in oddali nekaj več glasov slovenski listi.

O volilnem programu Slovenske skupnosti za goriško občino je nato obširno govoril prof. Andrej Bratuž. Ta je najprej ugotovil, da sodelovanje v dosedanji koaliciji ni bilo vedno lahko. Slovenska skupnost se bo v novi mandatni dobi predvsem zavzemala za pravično ureditev vprašanj slovenskega šolstva v Gorici (gre predvsem za ureditev učnih prostorov za slovenske višje srednje šole, ki se zdaj nahajajo v bivšem malem semenišču), za ovrednotenje konzulte za slovenska vprašanja, za decentralizacijo, za kulturna vprašanja itd.

O programu za sovođenjsko občino je govoril nosilec kandidatne liste Branko Černic, o programu za doberdobsko občino pa kandidat Mario Soban. O programu za števerjansko občino je govoril pokrajinski tajnik Marjan Terpin, ki je tudi kandidat za novi občinski svet. Nosilec liste Slovenske skupnosti za občino Števerjan je Hadrijan Corsi, dosedanji predsednik Briške gorske skupnosti.

Slovenska skupnost je predložila tudi seznam kandidatov za izvolitev v sedmih rajonskih svetih goriške občine. Gre za rajone, kjer je občutno prisotno slovensko prebivalstvo.

ZA GORICO

1. Bratuž Andrej
2. Frandolič Renco
3. Jarc Milan
4. Paulin Damjan
5. Spacapan Mirko
6. Bednarik Marjan
7. Bensa Silvan
8. Bizaj Franc
9. Brajnik Marko
10. Bratuž Lojzka
11. Brešan Vladimir
12. Breščak Mario
13. Cotič Robert

14. Cotič Stefan
15. Gradnik Gradimir
16. Hlede Viljem
17. Kerpan Lucijan
18. Klanjšček Niko
19. Klanjšček Zdravko
20. Koršič Ciril
21. Koršič Čotar Marilka
22. Košič Aleksander
23. Leban Mauro
24. Makuc Andrej
25. Marušič David
26. Mučič Jordan
27. Mučič Mario
28. Pavio Lucijan
29. Piščanc Zora
30. Podveršič Franc
31. Prašnik Viktor
32. Radinja Silvan
33. Rustja Barbara
34. Sirk Albin
35. Spacapan Bernard
36. Spacapan Bogomir
37. Tabaj Božidar
38. Terpin Ciril
39. Valentinčič Ivan
40. Zgavec Franka

KANDIDATI SLOVENSKE SKUPNOSTI V SLOVENSkih OBČINAH

Slovenska skupnost je vložila svoje kandidatne liste za občinske volitve v Gorici in v treh slovenskih občinah. S tem je postavila prvi formalni akt za volilni nastop. Skupno je predstavila okoli sto kandidatov, saj je dala štiri-deset kandidatov za občinski svet v Gorici, skoraj enako za osem rajonskih konzult goriške občine ter po dvanajst kandidatov v števerjanski, sovođenjski in doberdobski občini.

Števerjansko listo predstavljajo naslednji kandidati: Corsi - Corsi Hadrijan, Corsi Jožef, Hladnik Boris, Hlede Lojze, Humar Dominik, Komjanc Aleš, Maraž Dario, Miklus Darko, Mužič Ivan, Pintar Aleš, Terpin Marjan in Vogrič Ivan.

Doberdobska lista Ssk je tako sestavljena: dr. Gergolet Maks, Jarc Roman, Soban Mario, Ferfolja Evgen, Ferfolja Stanislav, Ferletič Mario, Ferletič Peter, Gergolet Marija Kristina, Vizintin Lucija, Zago Klara.

V **Sovođenjski občini** so za Slovensko skupnost na listi sledeči kandidati: Černic Branko, Maraž Jožko, Černic Benjamin, Černic Marjan, Cotič Marko, Češut Marija, Devetak Ludvik, Devetak Renato, Kovic Ivo, Leban Mauro, Malič Adrijana Tomšič, Černic Jožica.

UMRL JE SLOVENSKI GEOLOG

Na goriškem pokopališču so v ponedeljek, 6. t.m., pokopali geologa dr. Mira Corsija, ki je umrl nekaj dni prej za neozdravljivo boleznijo, v starosti 53 let. Pokojnik je bil sin znanega briškega stavbenika Koršiča, slovensko gimnazijo je dovršil v Gorici, nato pa je študiral na padovanski univerzi, kjer je diplomiral iz geologije. Zaposlil se je pri deželni upravi Furlanije - Julijske krajine, kjer je opravljal pomembne službe. Pred odprtjem grobom sta se od pokojnika poslovila deželni funkcionar dr. Querini in dr. Rafko Dolhar, ki je bil njegov prijatelj že od mladih let.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Brošura o političnem in narodnem delu

»Dve štirni« tako je naslov brošuri častnikarja Bojana Brezigarja, ki je izšla prejšnji teden. Gre za delo, ki je posebnost v slovenski publicistiki. Posebnost, ki jo naznači že podnaslov: »Zapis o političnem delu«. Slovenci v zamejstvu smo tako dobili zapisano pričevanje o tem, kaj delo pomeni človeku, ki že petnajst let aktivno deluje na političnem polju. Bojan Brezigar, avtor te brošure, je bil leta 1970 izvoljen za občinskega svetovalca devinsko-nabrežinske občine, po odstopu župana Škerka, lani, približno v tem času, je za nekaj mesecev prevzel kot starejši odbornik županove dolžnosti. To je bil tudi čas, ko je Brezigar doživel vrsto pomembnih političnih trenutkov, ki se jih spominja v »Dveh štirnah«.

Predstavitev te publikacije je bila v četrtek, 2. maja, v dvorani gostilne Gruđen v Šempolaju. Dogodek je privabil veliko ljudi, saj je Brezigar poznan in cenjen politični mož ter nosilec kandidatne liste Slovenske skupnosti na letošnjih majskih upravnih volitvah.

Večer so s pesmijo odprli »Fantje izpod Grmade«. Brošuro in politično delo Bojana Brezigarja pa sta prisotnim predstavila dr. Drago Legiša, ki je razčlenil in opozoril na pomen političnega dela Bojana Brezigarja, in še dr. Rafko Dolhar. Slednji je svoj po-

seg usmeril v razčlenitev dela, ki smo ga tako dobili iz tiskarne.

Pod vodstvom Iva Kralja so »Fantje izpod Grmade« zapeli še nekaj pesmi, narkar se je Bojan Brezigar zahvalil udeležencem ter jih povabil, da se zadržijo na »golažu«. Večer se je tako ob pogovorih in razpravah o najrazličnejših vprašanih našega družbenega življenja nadaljeval še za kako uro.

Bojanu Brezigarju gre nedvomno čestitati za zanimiv »Zapis o političnem delu«, v njem namreč ne dobimo samo osebnega pričevanja o političnih in upravnih dogodkih v devinsko-nabrežinski občini v lanskem poletju vse do znane »jezikovne« a-

fere, ki so jo sprožili socialisti, ob slovenskem pozdravu župana Fonde angleškemu prestolonasledniku Charlesu. Drugi del publikacije je namreč antologija Brezigarjevih govorov, ob raznih političnih dogodkih. Tako je objavljen govor na svečanosti ob 40. obletnici požiga štirih vasi v devinsko-nabrežinski občini v Cerovljah 16. avgusta lani, pismo tržaškemu županu Richettiju v zvezi z dvojezično tablo v Križu, 10. septembra 1984, govor na slovenski manifestaciji v Trebčah, 18. novembra lani, poseg na izredni seji občinskega sveta o rabi slovenščine v javnosti v Nabrežini, 11. januarja letos, in še izčrpno, natančno in strokovno odlično poročilo o varianti regulacijskega načrta devinsko-nabrežinske občine na seji občinskega sveta v Nabrežini, 28. januarja letos.

Objavljeni govori so odlični primeri doslednega in tudi uspešnega dela politika, ki mu gre, kot sam pravi na četrti strani svoje brošure, za »uveljavitev našega človeka in njegovih pravic«.

M. T.

Okrogla miza o sožitju med Slovenci in Italijani v Gorici

V Kulturnem domu v Gorici je bila pred dnevi okrogla miza o sožitju med Slovenci in Italijani, ki jo je pripravil Mladinski odbor SKGZ. Pri njej je sodelovalo precej mladih, med njimi pa je bilo le malo Italijanov.

Uvodoma je spregovoril prof. Karlo Černic, ki je prisotne opozoril, da je treba vprašanju sožitja med tu živečima narodom posvetiti naj-

večjo pozornost. Skrbeti je treba za kar se da podrobno in izčrpno informiranje prebivalstva, kajti le tako bo lahko prišlo do določenih uspehov.

Pri okrogli mizi pa so s krajšimi poročili sodelovali še nekateri predstavniki raznih političnih strank in skupin. Tako je v italijanščini go-

dalje na 8. strani ■

Hubert Bergant:

Sakralna tradicija v slovenski glasbi

I.

Prva slovenska imena glasbenikov srečamo v obdobju gotike. Našega rodu naj bi bil dekan in rektor dunajske univerze Brikcij Preprost. V Celju rojeni in leta 1505 na Dunaju umrli vsesplošno izobraženi humanis, se je dobro spoznal tudi na glasbeno umetnost.

V Baslu je na univerzi predaval o koralu in srednjeveški glasbi Baltazar iz Mozirja. Živel je na prehodu iz 15. v 16. stol. Naša najpomembnejša glasbena osebnost pred Gallusom je bil Jurij Slatkonja (1456, Ljubljana - 1522, Dunaj). Postal je vodja dunajske dvorne kapele pri cesarju Maksimiljanu I., ki ga je zelo cenil. Ob koncu življenja so ga imenovali celo za dunajskega škofa. Ob njegovem nagrobniku v katedrali sv. Štefana se enako zamislimo kot ob Landinijevi nagrobni plošči v florentinskem sv. Lovrencu ali ob nagrobniku Conrada Paumanna v Münchenski katedrali.

JAKOB PETELIN-JACOBUS GALLUS
(1550 - 1591)

V njegovih delih srečujemo stilne karakteristike nizozemske in beneške šole. Harmoniska drznost, neupoštevanje pravil strogega kontrapunkta, nepričakovani melodični zaokreti, presenetljiva kromatika so elementi, zaradi katerih prištevamo Gallusa med najbolj pogumne tvorce kasno renesančnega obdobja. Iskanje pokrepla Gallusove umetnosti nas preko beneške-

ga večžborja in eho-efektov iste šole privede do samega Bizanca, s katerim so bile Benetke vsestransko povezane. O tem govore tako arhitektonska zasnova cerkve sv. Marka, simbola Benetk, ki je bil zgrajen po bizantinski predlogi, kot bronasti, pred nedavnim obnovljeni konji iz hipodroma v Bizancu, ki so ponos Serenissime. Iz »drugega Rima«, kot so rekli Bizancu, je prišlo tudi bogato zasedeno večžborje, ki je spadalo v okvir dvornega in cerkvenega ceremoniala. Zbori so prepevali za zavesami, da bi bilo poreklo petja čim bolj skrivnostno. Mističnost so stopnjevale še razne dišave in vzhodnjaška kadila, kar vse lahko podoživljamo ob številnih upodobitvah sv. Treh kraljev, na katerih je tudi t.im. proskinesis, ležeča počastitev vladarja, enako kot zlato bogastvo oprave ali vsaj abstraktno - nevtralnega ozadja, vse to je bizantinskega izvora. Isto velja tudi za različne ikonografske upodobitve Madon.

Težko je ugotoviti, kdaj so prvič prekomponirali angelski pozdrav: Ave Maria. Vsekakor v rokopisu iz Cambridgea (začetek 15. stol.) naletimo na skladbo tipa ABB z naslovom »Ave Maria I say to that blessed mayde«. O tem, kako naj se komponira Ave Marijo, je odločal tudi tridentinski koncil leta 1545. Pred njim so t.im. angelski pozdrav svobodno parafrazirali, po koncilu so ga uporabljali kot koralni cantus firmus. Koralni napev je lahko postal tudi osnova za svobodno polifono obdelavo. Poleg skladb, ki so

slonele na tekstu in napevu »Salve regina« in »Magnificat«, je bila Ave Maria med najpogostejše Mariji na čast komponiranimi skladbami. Namesto renesančnih polifonih obdelav so se v prejšnjem stoletju pojavile solistične. Tak pristop opažamo pri Cherubiniju, Schubertu, Gounodu in Francku.

Paestrino primerjajo zaradi počasnega gibanja glasov v malih intervalih in zaradi izredno previdne uporabe disonanc z Raffaelom. Andrea Gabriellia, ki so ga nekateri imenovali »beneški Palestrina«, so primerjali s Tizianom — avtorjem slike »Nebeška in zemeljska ljubezen«. In vendar je Palestrinova eteričnost nastala tudi iz tehnično-akustičnih razlogov. V velikanski cerkvi sv. Petra v Rimu bi hitro petje z disonancami rodilo nepopisni kaos. To se mi je »odkrilo« ob gostovanju mladinskega zbora Glasbene matice iz Trsta, s katerim sem sodeloval. Kot vsaka ideja ima vsaka še tako poduhovljena glasbena zamisel svojo materialno podstat.

Gallusova glasba, ki razodeva bližino beneške šole, ima v svoji substanci elemente »nebeškega in zemeljskega« v smislu Tiziana, odnosno »apoliničnega in dionizičnega« v skladu s pojmovanjem Nietzscheja. Reformacijski nemir, ki je usodno vplival na celotno kulturo zahodnoevropskega človeka, se je odražal tako v Dürerjevi Apokalipsi kot v Michelangelovi Poslednji sodbi. Temu nemiru se tudi Gallus ni mogel izogniti. Vodil ga je iz kraja v kraj, vedno odprtih oči in ušes, dovtetnega za vse novo. Celo danes, po treh izvrstnih knjigah o Gallusu izpod peresa prof. dr. Dragotina Cvetka, našega vodilnega muzikologa, ostaja še veliko hipotetičnega v življenju in delu našega mojstra. To velja za njegovo šolanje v Stiškem samostanu, Ribaici, Tr-

FRANC HUSU V TRSTU

Znani slovenski prevajalec, duhovnik in kulturni delavec Franc Husu, ki je sicer rojak s Proseka, a od 11. leta deluje v italijanskem okolju, je bil pred dnevi gost dveh pomembnih kulturnih pobud v Trstu.

V tržaškem semenišču je predavala o svetih bratih Cirilu in Metodu profesorica Fedora Ferluga Petronio. Za italijansko občinstvo je prikazala življenje, delo in kulturni pomen svetega Cirila in Metoda, in to ob prevodu študije svetih bratov, ki jo je napisal prof. Franc Grivec, oskrbel pa ga je ravno Franc Husu.

Prevajalec je občinstvu, sredi katerega je bil tudi tržaški škof msgr. Bellomi, spregovoril o teološkem pomenu misijonskega dela svetih bratov. Dotaknil se je odnosov med Vzhodom in Zahodom v krščanski Evropi in prisotnim prikazal vsebino papeških listin, ki zadevajo Cirila in Metoda — od apostolskega pisma papeža Janeza VIII. iz leta 880 *Industriae Tuae*, ki zadeva slovansko bogoslužje, do pisma papeža Leona XIII. tisoč let kasneje, torej leta 1880, pa še do sklepa Janeza Pavla II., pred petimi leti, da proglasi sveta

PERTINI PONOVO V ARGENTINO

Dne 22. maja bo predsednik republike Pertini v zasebni obliki ponovno obiskal Argentino, kjer bo na univerzi v Cordobi prejel častni doktorat. V letošnjem marcu je državni poglavar prekinil uradni obisk v Argentini in se odpovedal potovanju v mesto Cordoba, kjer bi moral prejeti od tamkajšnje univerze visoko odlikovanje. Ko so akademske oblasti univerze v Cordobi zvedele, da bo Pertini ponovno prisel v Argentino, da bi obiskal Cordobo.

stu, na Reki in v Benetkah. Verjetneje je njegovo bivanje v Melku ob Donavi in gotovo na Dunaju, kjer je prepeval v deškem zboru, medtem, ko sta od njegovih ostalih izpričanih postojank najpomembnejši Olomouc in Praga, kjer je skladatelj tudi umrl. Lahko se zanesemo tudi na Gallusov lastni zapis v uvodu k drugemu in tretjemu zvezku zbirke »Opus musicum«, kjer pravi, da je obiskoval razne samostane v Dolnji Avstriji, Češki, na Moravskem in v Šleziji. Stalno popotovanje je zapustilo v njegovem zajetnem življenjskem opusu heterogene stilne in tehnične prvine. To velja tako za njegove motete in madrigale kot za njegove narodne maše. Slednje so mu dopuščale precej svobode, tako da je pri njih komponiranju lahko uporabil francoske in nemške napeve, enako kot lastne skladbe. V Gallusovih skladbah se dur-molov sistem lepo druži z uporabo starih cerkvenih lestvic. Nepričakovanim harmonskim modulacijam sledijo pester, ritmično-metrične kombinacije. Takšna glasba, bolj kot umirjena Palestrinova, ustreza razklani duševnosti sodobnega človeka. Le-ta je v trenutkih najhujših kriz in dvomov sposoben oživiti spomin na zgodnjo mladost in iz literarnostetskih, morda tudi religioznih nagibov sestaviti tako doživeto in pretresljivo meditacijo, kot je Molitev v Notre-Dame Jožeta Javorška v knjigi »Samotni jezdec« iz leta 1972. Preberimo jo, preden bomo poslušali Gallusovo Ave Maria. Literatura in glasba se bosta, kljub 400-letni časovni oddaljenosti slednje, lepo dopolnjevali: »In še jaz prosim: 'O sveta Marija in Mati božja, Prosi za nas grešnike, zdaj in ob naši smrtni uri! Amen. Tako neskončno sem reven in tako skrajno ubog, da le od živali pričakujem usmiljenje; vsi, ki usmiljenje delijo, so popolnoma za-

brata Cirila in Metoda za sozavetnika Evrope ob svetem Benediktu.

Zvečer je bilo izredno toplo srečanje Franca Husuja s slovenskimi rojaki v Društvu slovenskih izobražencev. Duhovnika in kulturnega delavca je predstavila profesorica Ferluga. Že z enajstim letom je odšel v Italijo med klaretince in se skoraj povsem odtjil, a volja po zvestobi lastni človeški in narodni biti ga je povedla do nove, globoke narodne zavesti in kulturne globine. Tudi sam Husu je spregovoril o svoji trpki, a bogati življenjski poti, ki ga je vodila po šte-

vilnih italijanskih krajih tudi na visoka in odgovorna mesta, obenem pa z nepotešeno željo po življenju med rojaki. Na nerazumevanje okolice je odgovoril s kulturnim delom, s prevajanjem pesmi Franceta Prešerna, proze iz Jurčiča in Cankarja. Izšel je že omenjeni prevod Grivčeve študije o svetem Cirilu in Metodu, v tisku pa je prevod Rebulovih teoloških esejev *Smer - Nova Zemlja*. V italijanščini je izdal tudi zbirko pesmi v klasični obliki in z močno versko ter življenjsko optimistično vsebino.

Profesor Husu je ganjeno, a tudi s humorjem odgovarjal na vprašanja prisotnih in potrjeval svojo človeško, narodnostno in duhovniško izbiro pokončnosti in službe bližnjemu.

Miting ob 40-letnici osvoboditve

Tudi Slovensko stalno gledališče se vključuje v praznovanja 40-letnice osvoboditve. Vključuje se seveda na svoj način, z gledališko predstavo »Miting«, katere premiero smo si lahko ogledali v torek, 30. aprila, v Kulturnem domu v Trstu.

Miting kot najizrazitejša oblika množične ljudske prireditve, katere neizbežni sestavni del je bil partizanski oder, je torej ponovno zaživel. Tokrat sicer ne improviziran in pogojen od okoliščin, v katerih je nastajal, ampak v novi obliki in postavitvi. Se vedno pa bo zaživel kot pričevanje bojev in trpljenja naših ljudi za osvoboditev, kot pričevanje tiste nepogrešljive moči in vloge, ki sta jo imeli kultura in gledališče v boju za narodni obstanek.

Miting v postavitvi Slovenskega stalnega gledališča je lepljenka treh enodejank iz časa fašističnega zatiranja in narodne osvoboditve.

Na odru so ponovno zaživele, v interpretaciji celotnega ansambla SSG, Mati Mileta Klopčiča,

Težka ura Mateja Bora in prvič še dramatičnega odlomka novele Borisa Pahorja *Kres* v pristanu. Miroslav Košuta, ki si je Miting zamislil in zanj izbral besedilo, je trem enodejankam priključil vrsto pesmi in odlomke iz del še drugih avtorjev, kot so Vipotnik, Seliškar, Minatti, Kocbek, Kajuh, Jarc in mnogi drugi. Pesmi je uglašil Lado Jakša, celotno odsko podobo pa je Mitingu dal režiser Jože Babič. Scenograf predstave je Demetrij Cej, kostume si je omislila Anja Dolenc.

V Mitingu nastopa ves ansambel Slovenskega stalnega gledališča, in sicer Maja Blagovič, Bogdana Bratuž, Stojan Colja, Tone Gogala, Vladimir Jurc, Silvij Kobal, Lidija Kozlovič, Alojz Milič, Anton Petje, Adrijan Rustja in Mira Sardoč. Pri postavitvi sodelujejo gojenke baletne šole SSG pod vodstvom Janeza Mejača, otroka Monika Hrovatin in Robert Mozetič ter statista Zvonko Kalc in Dante Pribac.

sedeni. Poleg tega pa mi nobena stvar ni več všeč v tej dolini solz, moj duh je tako zoprni, da bi se v zoprnosti lahko kosal z duhom kakšnega starega japonskega meniha. A vendarle, Mati, pusti, da me tvoja katedrala preša kakor vesoljska stiskalnica, vsak čas bo iz mene iztisnila edino, kar človeku ostane po zadnjem zdihljaju. Kaj je to, zaenkrat nihče ne ve. V ušesih mi šklopotajo leta, ki so dobesedno odplesala v vesolje, meseci se kotalijo kot razdrti jerbasi med zvezdami, moje ure jokajo pod mojimi nogami, minute mojega življenja so velikanski travnik zadaj za Orionom, o Mati božja, kaj naj ti še ponudim? Usmili se me! Prosi zame!»

Gallus je verjetno poznal »Ave Maria« četrstoletja starejšega Palestrine. Zanimiva bi bila primerjava obeh skladb, vendar prislunimo, kako je naš mojster v »Alleluji«, ki je bila prvotno nomadski spev veselja, znal spojiti zahodno-evropsko racionalno usmerjenost in podložnost pravilom z orientalsko čustveno usmerjenostjo. Alleluja, ki je pri Gallusu in kasneje Haendlu samostojna skladba, je bila pogosto samo zaključek posameznih mašnih delov ali motetov, od nosno, čeprav brez podloženega teksta, izpev orgelskih koralov, kot npr. pri J.S. Bachu. V obdobju karolinške renesanse je alleluja botrovala pri nastanku nove oblike sekvence. Prerazkošnemu napevu alleluje so podstavili nov tekst, tako da so melizmatiko spremenili v silabiko, ki je primernejša za zahodno-evropsko uho.

Daleč najpopularnejša Gallusova skladba je motet »Ecce quomodo moritur iustus« (Glejte, kako umira pravični). Pretežno homofonski štiringlasni motet je zaradi sorazmerne enostavnosti že dolgo sestavni del železnega repertoarja podeželskih zborov. Skladba je bila znana širom

Evrope, kar najbolj dokazuje Haendlova Pogrebna glasba za kraljico Karolino (*Anthem. For the funeral of queen Caroline*). V njej je v Angliji živeči nemški baročni skladatelj samo deloma spremenil zaključno frazo Gallusovega moteta s tekstom: »et erit in pace memoria eius.« Motet je iz drugega zvezka zbirke *Opus musicum*. V štirih zvezkih te zbirke, ki vsebuje kar 474 zborov, je skladatelj prekomponiral sveto-pisemske tekste za vse cerkveno leto. S tem dejanjem je zadostil navodilom tridentinskega cerkvenega zbora, nehote pa že najavil Bachove kantate in korale, ki podobno pokrivajo protestantske cerkveno-glasbene potrebe čez vse leto. Med vsemi Gallusovimi skladbami je najbolj doživet motet »Glejte, kako umira pravični.« Ob vsakokratnem poslušanju nas zajame prepričanje, da ga je skladatelj napisal zase.

GABRIEL PLAVEC (»PLAUTZIUS«) se je enako kot Jakob Petelin-Gallus označeval z vzdevkom Carniolus, s čimer je hotel podčrtati svoje kranjsko oz. slovensko poreklo. Ne vemo kdaj in kje se je rodil. Umrl je leta 1641 v Mainzu, kjer je bil od leta 1612 kapelnik nadškofa. Pomislimo samo na lepo dvokorno romansko katedralo. Leta 1622 je v Aschaffenburgu objavil svojo, dosedaj edino znano zbirko »Flosculus vernalis« (Pomladni cvet). V njej so trodo osmeroglasne Mariji posvečene skladbe, podprte z generalbasom ali kontinuom. Zbirka je dokaj zajetna, saj vsebuje kar tri maše, 12 motetov, 3 *Salve Regina*, 3 *Magnificate*, 10 skladb z naslovom »Sacrum convivium« ter dve »Ave Maria«, ki bi ju bilo lepo primerjati s Palestrinovo in Gallusovo istoimensko skladbo.

(Dalje)

V Pulju je umrl Vladimir Sironić

Kot povzemamo iz marčne številke mesečnika Ladonja, istrskega medžupnijskega lista, je 13. februarja t.l. umrl v Pulju znani hrvaški narodni delavec Vladimir Sironić. S tega sveta je tako odšel še eden redkih živih očividcev, ki so tudi aktivno posegli v razburkano politično življenje v času fašizma na Primorskem in v Istri. Zato je naravno, da je v tem boju za osnovne narodne pravice prihajalo do tesnega sodelovanja med nekaterimi hrvaškimi in slovenskimi javnimi delavci, med katere lahko poleg pok. Sironića prištejemo še npr. dr. Engelberta Besednjaka, dr. Boža Milanovića, nedavnega jubilanta msgr. Leopolda Jurca in druge.

Vladimir Sironić se je rodil 14. junija 1894 v Trvižu, v Pazinu je obiskoval hrvaško gimnazijo, nato se je vpisal na goriško bogoslovje, vendar se je kasneje prepisal na pravo, ki ga je študiral v Zagrebu. Tu se je udeleževal v katoliških akademskih društvih. Po končani prvi svetovni vojni se je vrnil v rodno Istro in leta 1923 sodeloval na sestanku, na katerem so ustanovili Društvo sv. Mohora za Istru. Postal je njegov tajnik in urednik, zato ga je msgr. Milanović poklical v Trst, kjer sta sodelovala pri urejanju knjižnih izdaj društva in lista Pučki prijatelj. Leta 1931 je moral zapustiti Trst in se je naselil v Zagrebu, kjer se je udeleževal kot časnikar, prav tako je sodeloval pri organiziranju pomoči istrskim izseljencem.

Leta 1946 se je vrnil v Istro, kjer je dobil službo v semenišču kot profesor mnogih predmetov; od tu se ga poleg hrvaških gotovo spominjajo tudi nekdanji slovenski dijaki. Istočasno je opravljal uredniške in tajniške posle pri Istrskem književnem društvu. Vzgojil je tudi številno družino s šestimi otroki in do zadnjega ostal

zvest svojemu krščanskemu prepričanju. Za svoje zasluge je dobil papeško odlikovanje sv. Silvestra, Istarsko književno društvo pa mu je podelilo Dobrilino nagrado. Vedno se je zanimal tudi za dogajanje v zamejstvu, saj je bil zvest naročnik in bralec našega lista.

—□—

POSVETITEV NOVEGA ŠKOFA NA BINKOŠTNI PONEDELJEK

Iz Kopra je prišla vest, da bo novi škof pomočnik msgr. Metod Pirih posvečen v tamkajšnji stolnici na binkoštni ponedeljek popoldne v prisotnosti vseh slovenskih škofov. Primorski duhovniki so že imeli priložnost srečanja z njim na letošnji veliki četrtek v Koprju, kjer ga je v njihovem imenu pozdravil ravnatelj Malega semenišča v Vipavi Renato Podbersič. Zadnja številka mladinskega verskega mesečnika Ognjišče je prinesla obširen intervju z novim škofom, v katerem govori o svoji dosedanji življenjski poti, o bodočih načrtih, med drugim pa tudi utemeljuje svoje škofovsko geslo, ki se glasi: »Vate zaupam«.

—□—

AVTOCESTA VIDEM - TRBIŽ

Minister za javna dela Franco Nicolazzi, ki je obenem predsednik družbe ANAS, je v soboto, 4. t.m., slovesno odprl nov odsek avtoceste Videm - Trbiž. Gre za 15 kilometrov cestišča od Karnije do Kluž. Kot je znano, je ta avtocesta del širše evropske avtocestne povezave od Baltika do Jadrana. Predvidevajo, da bo cesta Videm - Karnija - Trbiž izpeljana do avstrijske meje že do konca prihodnjega leta.

VRHUNSKO ZASEDANJE V BONNU

■ nadaljevanje s 3. strani

merice potrebna rast svetovne trgovine, znižanje obrestnih mer, odprtost tržišč in stalno financiranje, ki naj bo odmerjeno v skladu s posameznimi primeri. Izrekajo se tudi za restrukturiranje dolgov na daljše časovno obdobje. To naj bi veljalo tako za dolgove, ki jih imajo nerazvite države z bankami, kot tudi z vladami in vladnimi agencijami.

OKROGLA MIZA O SOŽITJU MED SLOVENCMI IN ITALIJANI

■ nadaljevanje s 6. strani

voril predstavnik mladinske organizacije KPI Sandro Peroni, Igor Petejan, kot predsednik mladinskega odbora pri SKGZ, Aleš Figelj, kot predstavnik mladinskega odbora PSI, Damjan Terpin in Milan Jarc, kot predstavnika Mladinske sekcije Slovenske skupnosti in še Goran Rustja, ki je govoril v imenu Sveta slovenskih organizacij.

V posegih in med razpravo je prišlo na dan nekaj zanimivih pogledov na vprašanje sožitja in sporazumevanja. Tako so prisotni razpravljali o pomenu informiranja italijanske večine, še posebej dijakov in višješolcev, o vlogi gospodarske moči nekega naroda, dotaknili so se tudi analize sedanjega političnega trenutka, še posebej v zvezi z vprašanjem globalne zaščite slovenske manjšine v Italiji.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

KVALITETA IN INOVIRANJE V PRODUKCIJSKEM SISTEMU

Janez Vuk

III.

S tem v zvezi avtor navaja že klasični zgled slavne Silikonske doline v Kaliforniji, kjer obratuje in na novo nastaja množica podjetij s področja mikroelektronike in računalniške tehnologije, ki so jih večinoma osnovali posamezni inženirji, ki so imeli komercialno uporabne inovatorske ideje. Nekatera med njimi so se čez noč razvila v svetovne truste.

Vsaka inovatorska ideja se seveda ne izkaže kot komercialno uspešna, toda brez iskanja in tveganja ni niti uspešnih niti neuspešnih idej. Razvoja brez tveganja pač ni.

Inoviranje je neposreden izvor bogastva tako na podjetniškem kot družbenem nivoju. Glavni kazalec odnosa nekega produkcijskega sistema (podjetja ali družbe) do tehnologije in inoviranja je obseg razvojno-raziskovalnega dela.

Pri razčlenjevanju inovacij avtor loči znanstveno-tehnične inovacije, ki niso že same po sebi ekonomsko koristne, in ekonomsko koristne inovacije. S tem v zvezi razlikuje inovativno znanost, ki zna porajati znanstveno-tehnične inovacije, in inovativno ekonomijo, ki zna komercialno izrabiti znanstveno-tehnične inovacije (npr. sovjetski sistem je znanstveno inovativen, je pa mnogo manj ekonomsko inovativen).

Splošno sredstvo za spodbujanje inoviranja tako na podjetniškem kot družbenem nivoju so spodbujanje znanstvenih raziskav, ustvarjanje u-

strezne socialne klime, naklonjene inovativnemu podjetništvu, moralno in materialno nagrajevanje nosilcev inovativnih dejavnosti ipd. Avtor opiše tudi nekatere specialne metode, ki so sestavni del inovacijskega procesa, npr. analizo vrednosti, katere bistvo je v iskanju odgovorov na vrsto programiranih vprašanj, nanašajočih se na produkte, in s tem v zvezi v ukrepanju z namenom odpravljanja tehničnih, organizacijskih in ekonomskih pomanjkljivosti. Metoda vzpostavlja stalno potekajoči inovativni proces, ki daje sicer manjše inovacije, a skupna korist le-teh je sčasoma lahko znatna. Druga metoda inoviranja je »braistorming« ali metoda »možganske nevihte«. Skupina strokovnjakov analizira vse dele delovnega procesa z vnaprej pripravljenim metodološkim pristopom s ciljem poenostaviti ali odpraviti nepotrebne delovne postopke.

Avtor obdela tudi področje sprejemanja odločitev v produkcijskem sistemu, in sicer temeljne dolgoročne odločitve (lociranje, industrijskih objektov, projektiranje produkcijskega procesa) ter temeljne srednjeročne in kratkoročne odločitve (projektiranje delovnih mest, delovnih časov, načrtovanje obsega proizvodnje — po periodičnih variacijah, po različnih vrstah proizvodnje kot so: množična, kosovna, po naročilu ipd.).

Poseben poudarek avtor daje pomenu načrtovanja in nadzora kvalitete v produkcijskem sistemu, pri čemer ugotavlja močno povezavo gospodarske uspešnosti z razvitostjo te dejavnosti.

Podrobneje obravnava dejavnike kvalitete samega projekta in dejavnike kvalitete ostvarjanja projekta, pri čemer opiše različne, zlasti kvantitativne metode spremljanja kvalitete. S tem v zvezi govori o podsistemu kvalitete, katerega elementi so relevantni elementi splošnega produkcijskega sistema. S tem poglavjem se delo zaključuje.

Če poskusimo prikazati tudi splošne značilnosti obravnavanega dela, lahko rečemo, da avtor bralca vseskozi pregledno in tekoče vpeljuje v razumevanje notranje strukture in notranjih odnosov zlasti produkcijskih sistemov, pri čemer kaže materialno-fizikalno in funkcionalno-logično prepletenost le-teh z naravnimi sistemi.

Poleg sistematske analize kvalitete in inoviranja v produkcijskih sistemih, ki se kot metodološka in vsebinska rdeča nit vleče skozi vse delo, avtor bralca seznanja z nekaterimi osnovnimi pojmi iz politične ekonomije, gospodarske matematike, statistike, organizacije, proizvodnje, blagostanja in številnih specialnih tehnik, tako da delo lahko uporabniku služi tudi kot priročnik oz. prva informacija za marsikateri teoretični in zlasti praktični problem. Kljub interdisciplinarni pestrosti obravnavanih tem knjiga nikjer ni seznam »preizkušenih« receptov. Avtor vsepovsod razvidno prikazuje vsebinsko povezanost različnih tematskih področij, odpira nova vprašanja in bralcu nakazuje nove, še odprte poti. Bralcu sugerira znanstveno-kritičen odnos do obravnavane problematike, zato bo knjiga dragocen pripomoček tudi za vse tiste, ki si želijo pridobiti ali utrditi zmožnost sistematskega, kritičnega in ustvarjalnega poslovno-podjetniškega mišljenja.

Konec